

OVER DE REPUBLIEK DER LETTEREN EN DE STANDAARDTAAL

In maart 1684 verscheen in Amsterdam de eerste aflevering van de *Nouvelles de la République des Lettres*. Pierre Bayle, de Franse filosoof en publicist, zou drie jaar lang het tijdschrift redigeren. In die tijd recenseerde hij zelf meer dan vijfhonderd boeken. Hij vermeed polemiek en besprak de boeken op een hoffelijke manier, maar ook met een kritische geest en in een aantrekkelijke stijl. De waarheid en de rede waren de leidende principes. Hij zette de toon voor de vele “journaux de Hollande”. Hans Bots schrijft in zijn studie *De Republiek der Letteren. De Europese intellectuele wereld 1500-1760* (Vantilt, Nijmegen, 2018):

Bayle was er steeds meer van overtuigd geraakt dat zijn tijdschrift niet alleen bestemd was voor de echte geleerden, maar dat men “het juiste midden moest zien te vinden tussen het nieuws van de gazetten en het zuiver wetenschappelijke nieuws, opdat de heren en dames en meer in het algemeen de talloos vele mensen die lezen en zonder geleerdheid intelligent zijn, onze *Nouvelles* graag lezen. Ze hebben me duidelijk gemaakt dat het tijdschrift daardoor overal veel lezers zal vinden, dat we derhalve de inhoud een beetje moeten verlevendigen, dat we bijzondere feitjes en grapjes moeten brengen, afgewisseld met nieuws over romans en toneelspelen, dat we zo veel mogelijk moeten variëren. (...)”

Het is nog altijd een interessante spiegel voor bladenmakers die mikken op die “talloos vele mensen die lezen en zonder geleerdheid intelligent zijn”.

Mag ik het nog eens over die taal van ons hebben, dat Nederlands dat 350 docenten en studenten van over de hele wereld in augustus naar Leuven bracht? Ze slaagden erin de voorpagina van *De Standaard* te halen, omdat hun liefde voor die taal blijkbaar groter is dan in het taalgebied zelf.

U vindt een verslag van hun colloquium in dit nummer. Zelf organiseerden wij in Leuven een debat over taalvariatie. U vindt daar ook een verslag van. Over taalvariatie wordt veel gesproken. De mantra is dan dat variatie rijkdom is, zoals diversiteit dat is. Laat al die bloemen maar bloeien: dialecten (voor zover die er nog zijn), regiolecten, de beruchte tussentaal en de standaardtaal. De geleerden vinden dat je al die varianten moet mogen beheersen, dat de meesten er zelfs mee spelen. Zelf denk ik dat één variant, de standaardtaal met name, best wat steun mag krijgen. Ook als die standaardtaal wellicht een fictie is – wie beheerst haar volkomen? –, het blijft een nuttige fictie. Beschaving bestaat uit weinig anders dan nuttige ficties. Ik vind overigens dat het aanbieden van de standaardtaal in de media, het onderwijs en ruimer, in de openbare ruimte, niet fnuikend hoeft te zijn. Het is niet omdat velen de norm niet halen, dat de norm zelf, of het streven ernaar, verdacht is. Alle cultuur is streven, toch?

LUC DEVOLDERE
Hoofdredacteur